

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 330/2021-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou Mgr. Luciou Lorenčíkovou, Murgašova 86/1, Poprad, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 5/2021 z 21. januára 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. mája 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Napadnuté uznesenie navrhuje zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia vyplýva, že Okresným súdom Poprad (ďalej len „okresný súd“) bolo pod sp. zn. 13 C 233/2015 vedené konanie o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, v ktorom mal sťažovateľ procesné postavenie žalovaného.

3. Rozsudkom č. k. 13 C 233/2015-327 z 30. októbra 2019 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) okresný súd uložil (prvým výrokom) sťažovateľovi povinnosť verejne sa ospravedlniť žalobkyni [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyňa“) za neoprávnené zásahy do jej práva na ochranu osobnosti, pričom presne stanovil konkrétne znenie textu ospravedlnenia, ktoré má byť zverejnené v printovom médiu v lehote 60 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, (druhým výrokom)

žalobu v prevyšujúcej časti zamietol a rozhodol tiež o trovách konania a o trovách štátu (tretí až piaty výrok).

3.1. V odôvodnení uviedol, že sťažovateľ na svojej webovej stránke [REDAKOVANÉ] bez súhlasu žalobkyne zverejnil v plnom znení vrátane osobných údajov žalobkyne trestný rozkaz Okresného súdu Spišská Nová Ves č. k. 4 T 35/2014-273 zo 16. júna 2014 (ďalej len „trestný rozkaz“), ktorým bola žalobkyňa uznaná vinnou z prečinu marenia exekučného konania podľa § 243a ods. 1 písm. e) Trestného zákona. S poukazom na § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka okresný súd konštatoval, že sťažovateľ zverejnením trestného rozkazu obsahujúceho osobné údaje žalobkyne zasiahol do jej vážnosti, dôstojnosti a poškodil jej dobrú povesť, preto považoval za dôvodné uložiť sťažovateľovi povinnosť verejne sa žalobkyňi ospravedlniť. V časti, ktorou sa žalobkyňa domáhala uloženia povinnosti sťažovateľovi zdržať sa urážlivých výrokov voči jej osobe, a v časti priznania náhrady nemajetkovej ujmy okresný súd žalobu zamietol.

4. Na základe odvolania žalobkyne a sťažovateľa Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 13 Co 15/2020 z 25. augusta 2020 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) rozsudok okresného súdu vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Vo výroku, ktorým bola sťažovateľovi uložená povinnosť ospravedlniť sa žalobkyňi, krajský súd rozsudok okresného súdu podľa § 388 CSP zmenil tak, že sťažovateľovi uložil povinnosť ospravedlniť sa žalobkyňi za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti zverejnením pozmeneného (upraveného) textu ospravedlnenia v printovom médiu v lehote 60 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Podľa krajského súdu nebol zásah do vážnosti, dôstojnosti a dobrej povesti žalobkyne, za ktorý okresný súd uložil sťažovateľovi ospravedlniť sa, vykonaným dokazovaním preukázaný, pričom za preukázané krajský súd považoval len neoprávnené zverejnenie osobných údajov žalobkyne. Na základe uvedeného krajský súd pristúpil k spresneniu textu ospravedlnenia a súčasne zmenil aj výrok o trovách konania, trovách štátu a rozhodol aj o nároku na náhradu trov odvolacieho konania.

5. Proti výroku rozsudku krajského súdu o uložení povinnosti ospravedlniť sa podal sťažovateľ dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodil z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, namietajúc nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom.

6. Napadnutým uznesením najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. f) CSP z dôvodu, že dovolacie dôvody neboli sťažovateľom vymedzené zákonom predpísaným spôsobom. Najvyšší súd poukázal na to, že sťažovateľ v podanom dovolaní prevažne polemizoval s právnymi závermi krajského súdu, spochybňoval správnosť jeho rozsudku a kritizoval prístup krajského súdu k právnemu posúdeniu veci bez toho, aby v zmysle § 432 CSP v spojení s § 421 ods. 1 písm. a) CSP vymedzil právnu otázku, pri riešení ktorej sa mal krajský súd odkloniť od doterajšej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že v podanom dovolaní riadne vymedzil právnu otázku, pretože poukazoval na nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom a nesprávne právne závery vyvedené

zo zisteného skutkového stavu, pričom namietal, že krajský súd sa vôbec nezaoberal primeranosťou a proporcionalitou jeho konania v súvislosti so zásahom do osobnostných práv žalobkyne. Sťažovateľ je presvedčený, že v dovolaní riadne odkázal na tie rozhodnutia najvyšších súdnych autorít, ktoré preukazujú odklon krajského súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Tvrdí, že odôvodnenie rozsudku krajského súdu nie je presvedčivé, pretože krajský súd dostatočne nevysvetlil, z akého dôvodu bola konaním sťažovateľa „*prekročená hranica, kedy je ešte legitímne uplatniť právo na slobodu prejavu*“. Práve uvedená otázka je podľa sťažovateľa právne významná a zakladá prípustnosť dovolania. Ak sa preto najvyšší súd odmietol meritórne zaoberať jeho dovolaním, ktoré vyhodnotil ako neprípustné, porušil tým základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods.1 ústavy a tiež právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté ako neprípustné pre nevymedzenie dovolacích dôvodov zákonom predpísaným spôsobom.

9. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivý súdny proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola práva, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú [čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04)]. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (napr. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

10. Ústavný súd pritom stabilne judikuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd. Je preto vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale i formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo v čl. 46 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 295/2012, III. ÚS 271/2021).

11. V súlade s uvedeným sa tak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zameral na posúdenie, či najvyšší súd v napadnutom uznesení ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil dôvody odmietnutia dovolania sťažovateľa, a teda či účinky jeho dovolacej právomoci boli zlučiteľné s právom strany na prístup k súdu a súčasne či zo strany najvyššieho súdu došlo k splneniu požiadaviek kladených na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia, a to so zreteľom na už uvedené východiská a možnosti ústavného prieskumu napadnutého uznesenia.

12. Po náležitom preskúmaní napadnutého uznesenia a obsahu dovolania sťažovateľa, ktoré si ústavný súd vyžiadal od okresného súdu, s poukazom na uplatnené sťažnostné námietky sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa ústavne udržateľným spôsobom vysporiadal s dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keď spôsob vymedzenia dovolacieho dôvodu sťažovateľom nepovažoval za súladný s § 432 CSP v spojení s § 421 ods. 1 CSP.

13. Z napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd posúdil konkrétny obsah dovolania sťažovateľa a vysvetlil svoj negatívny záver o možnosti ďalšieho dovolacieho prieskumu, keď v podstatnom uzavrel, že sťažovateľ síce v dovolaní podrobil kritike právne závery krajského súdu, ale právnu otázku, pri riešení ktorej sa mal krajský súd odchýliť od ustálenej rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu, žiadnym spôsobom nekonkretizoval (body 17 a 18 napadnutého uznesenia). Súčasne s prihliadnutím na argumentáciu sťažovateľa uviedol, že pod pojem ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu nemožno zahrnúť rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky, na ktoré poukazyval sťažovateľ vo svojom dovolaní. V tejto súvislosti najvyšší súd dodal, že ak je *«riešenie určitej právnej otázky odvolacím súdom prípadne odlišné od riešenia danej otázky týmto súdom, nemôže ísť o „odklon“ relevantný v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.»* (bod 15 napadnutého uznesenia).

14. V kontexte sťažnostnej argumentácie ústavný súd uvádza, že uplatnenie dovolacích dôvodov je plne v dispozícii strán konania, pričom zákon kladie na ich vymedzenie prísne kvalitatívne nároky (§ 431 ods. 2, § 432 ods. 2, § 433 CSP). Dovolacie dôvody tak musia byť vymedzené spôsobom, aby spĺňali kvalitatívne požiadavky kladené zákonom, čo je vyjadrením toho, že najvyšší súd sa má v zmysle zákonnej úpravy zaoberať dôvodmi konkrétne uvedenými právnym zástupcom dovolateľa, ktorý je na to kvalifikovaný svojím vzdelaním a profesiou, a preto nie je úlohou najvyššieho súdu, aby dôvody prípustnosti a dôvodnosti dovolania ako mimoriadneho opraveného prostriedku sám vyhládal. Prípustnosť dovolania bude vzhľadom na viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) závisieť od toho, ako dovolateľ vymedzí, že sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, prípadne právnu otázku riešenú odvolacím súdom odôvodní s ohľadom na to, že dosiaľ odvolací súd takúto otázku vo svojej rozhodovacej praxi neriešil, prípadne poukáže na rozdielne rozhodnutia dovolacieho súdu. Nemôže byť pritom postačujúce, aby namietané nesprávne právne posúdenie veci bolo uvedené len odkazom na zákonné ustanovenie, ale je potrebné, aby dovolateľ konkrétne uviedol otázku zásadného právneho významu a vysvetlil, prečo z jeho pohľadu odvolací súd zaujal nesprávny právny názor na jej riešenie (k tomu pozri Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1409 – 1411).

15. Na základe uvedeného tak nemožno prisvedčiť argumentácii sťažovateľa prezentovanej v ústavnej sťažnosti, že zásadnú právnu otázku v podanom dovolaní riadne sformuloval. Z obsahu

dovolania totiž nebolo možné s určitosťou vydedukovať právnu otázku, pri riešení ktorej sa krajský súd odchyľil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu. Ak najvyšší súd uzavrel, že samotná polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) CSP, nemožno mu z ústavnoprávneho hľadiska nič vytknúť.

16. Práve povinné zastúpenie advokátom (resp. právnické vzdelanie dovolateľa, ako je to v prípade sťažovateľa) má garantovať bezchybnosť podaných dovolaní, pričom snaha advokátov by mala smerovať k tomu, aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne, s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť. Advokát týmto vymedzením začína svoj dialóg s najvyšším súdom ako najvyššou súdnou autoritou, a preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho posúdenia spornej právnej otázky (m. m. IV. ÚS 15/2021).

17. Vzhľadom na uvedené ústavný súd uzatvára, že najvyšší súd v danom prípade jasne a zrozumiteľne sformuloval svoj právny záver o neprípustnosti dovolania. Zistiac, že dovolacie dôvody neboli sťažovateľom vymedzené spôsobom ustanoveným zákonom, najvyšší súd rozhodol o podanom dovolaní sťažovateľa zákonom predpokladaným spôsobom, rešpektujúc pritom relevantnú právnu úpravu, ako aj judikatúru ústavného súdu. Ústavný súd tak nezistil nič, čo by nasvedčovalo arbitrárnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pričom zhodnotenie neprípustnosti dovolania najvyšším súdom nevybočuje z ústavnoprávnych limitov kvality odôvodnenia rozhodnutia, tak ako to tvrdí sťažovateľ.

18. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o nesprávnom právnom posúdení veci a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. Podľa názoru ústavného súdu predmetná interpretácia a aplikácia príslušných zákonných ustanovení najvyšším súdom je ústavne konformná a udržateľná, preto ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a porušením označených práv sťažovateľa totiž nebola zistená kauzálna súvislosť.

19. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, pretože rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 4. augusta 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu